

§ 181

**Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan lausunto kaupunginhallitukselle
valtuutettu Pentti Arajärven toivomusponnosta Vallisaaren ja Ku-
ninkaansaaren ainutlaatuisen luonnon ja rakennetun ympäristön
huomioimiseksi Helsinki Biennaalin järjestelyissä**

HEL 2020-009754 T 00 00 03

Lausunto

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta antoi asiasta seuraavan lausunnon:

Helsinki Biennaali 2021 tapahtuu Vallisaaressa, joka on arvokas luon-
to- ja rakennushistoriallinen kohde Saaren kulttuurihistoriallisesti arvok-
kaat linnoituslaitteet sekä rakennuksia sisältävät alueet on merkitty ra-
kennussuojelualueeksi. Saarten luonnonsuojelun kannalta merkittä-
vimpiä arvoja sisältävät alueet on merkitty luonnonsuojelulain mukai-
seksi luonnonsuojelualueeksi. Suomen Puolustusvoimien käytössä ol-
leen saaren hallinta luovutettiin Metsähallitukselle vuonna 2015 ja saari
avattiin suurelle yleisölle virkistyskäyttöön vuonna 2016 Metsähallituk-
sen toimesta. Vallisaari kuuluu Metsähallituksen Rannikon luontopalve-
lualueeseen.

HAM Helsingin taidemuseo vastaa Vallisaareen sijoittamisen Helsinki
Biennaalin 2021 taideteosten tuotannosta ja installoinnista saareen se-
kä teoksiin liittyvästä asiakaspalvelusta. Saarta hallinnoiva Metsähalli-
tus hallinnoi saarta vastaten saaren ylläpidosta: ympäristöstä ja luon-
non säilymisestä, rakennuksista, kävelyreiteistä, saaren turvallisuudes-
ta, palveluntarjoajien sopimuksista ja reittiliikenteen järjestämisestä.

Vallisaareen rakennettiin vuosina 2019–2020 nykyaikainen vesi- ja
viemäriverkosto, joka on liitetty HSY:n vesihuoltoverkoston. Metsä-
hallitus vastasi Vallisaaren verkoston rakennuttamisesta. Helsingin
kaupunki ja HSY puolestaan vastasivat Suomenlinnasta Vallisaareen
meren pohjassa kulkevan runkolinjan ja Vallisaaren jätevedenpump-
paamon rakennuttamisesta. Nykyaikainen vesihuolto palvelee saareen
kaavoitettua lisääntyvää virkistyskäyttöä ja palveluita. Tämän infrast-
ruktuurin rakentaminen on ollut Helsinki Biennaalista erillinen hanke.

Biennaalin taideteoksia ja yleisöreittejä koskevat suunnitelmat on tehty
tiiviissä yhteistyössä Metsähallituksen ja Museoviraston kanssa. Jokai-
sen taideteoksen sijainti, materiaalit ja tekniset sekä turvallisuusratkai-
sut on yksityiskohtaisesti selvitetty ja hyväksytetty Metsähallituksella ja
Museovirastolla, pelastusviranomaisilla ja muilla tarvittavilla asiantunti-
joilla, kuten suojelubiologeilla. Kaikissa Helsinki Biennaalin saarelle

tuomissa rakenteissa ja teosratkaisuissa on varmistettu, että saaren ainutlaatuinen luonto ja rakennushistorialliset arvot eivät vaarannu.

Taideteokset on sijoitettu saaren olemassa olevan ulkoilureitin varrelle. Teoksia varten on avattu myös Vallisaaren rakennusten sisätiloja. Teoksia ei ole sijoitettu saaren liikkumisrajoitusalueelle tai luonnonsuojelualueille, eikä myöskään sallittujen reittien varrelle herkiäsi luokitelluille luontotyypeille/maastoon. Kaikki taideteokset ovat Vallisaareissa vain väliaikaisesti, eikä saareen jää niistä tapahtuman jälkeen mitään pysyviä rakenteita tai jälkiä. Tilapäisetkin rakenteet on suunniteltu niin, että ne ovat kevyitä ja helposti maisemasta poistettavia.

Vallisaaren rakennuksiin on kerrostunut niiden historiaa niin asumisen, armeijan kuin tyhjillään olonkin ajalta. Biennaalin teokset on tehty näitä kerroksia kunnioittaen ja ne säilyttäen. Helsinki Biennaali ja Metsähallitus ovat toteuttaneet yhdessä rakennuslupaprosessin, jossa teospaikoiksi valittujen rakennusten sisätilojen käyttötarkoitus on muutettu näyttelytilaksi. Tämä prosessi on parantanut saaren historiallisten rakennusten sisätilojen ilmanvaihtoa, yleisöturvallisuutta ja pelastusreittejä. Lupaprosessissa keskeinen tavoite on ollut turvata rakennusten historialliset arvot samalla, kun tilat avataan hallitusti rajattuun yleisökäyttöön näyttelytiloina. Sisätiloihin on rakennettu varauloskäyntejä, jotka palvelevat Helsinki Biennaalin asiakkaiden lisäksi rakennusten tulevaa yleisökäyttöä ja näin edesauttavat niiden säilymistä. Biennaalin asiakaspalvelun huoltotilat sijoitetaan siirrettäviin kontteihin.

Yksi Helsinki Biennaalin 2021 teoksista toteutetaan maalaamalla saaren vanhaa koulurakennusta ja maastoa sen välittömässä ympäristössä. Koulurakennus on käyttökelvoton laajan sädesienen takia ja rakennus on purkukuntoinen. Myös tämä teoksen teossuunnitelma, maalityyppi ja toteutustapa on käyty läpi Metsähallituksen edustajien, suojelubiologin ja Museoviraston kanssa, ja on näiden tahojen hyväksymä.

Biennaalin 300 000 hengen kävijätavoite perustuu Metsähallituksen lukuihin saaren kantokyvystä. Tähän mennessä saaren kävijäennätys on ollut noin 92 000 käyntiä vuodessa. Metsähallitus on lisännyt mm. yleisökäymälöitä lisääntyvää kävijämäärää silmällä pitäen.

Helsinki Biennaalille tehdään Ekokompassi-ympäristöohjelma, joka ohjaa osaltaan Helsinki Biennaalin toiminnan ympäristövastuullisuutta. Ekokompassin avulla luodaan Helsinki Biennaalin ympäristötavoitteet ja toimenpiteet niiden saavuttamiseksi.

Esittelijä

kulttuurijohtaja
Mari Männistö

Lisätiedot

Postiosoite
PL 51400
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kulttuurijavapaa-aika@hel.fi

Käyntiosoite
Fredriksberg, Konepajankuja 3
Helsinki 00510

Puhelin
+358 9 310 1060
Faksi

Y-tunnus
0201256-6

Tilinro
FI0680001200062637
Alv.nro
FI02012566

Taru Tappola, julkisen taiteen päällikkö, puhelin: 310 87077
taru.tappola(a)hel.fi

Liitteet

1 Arajärvi Pentti, toivomusponsi Kvsto 26.8.2020 asia 12

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Lausuntoehdotus

Lausunto on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Kaupunginkanslia on pyytänyt kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnalta lausuntoa 1.12.2020 mennessä valtuutettu Pentti Arajärven toivomusponnosta liittyen Vallisaaren ja Kuninkaansaaren ym. alueiden asema-kaavan hyväksymiseen. Toivomusponnossa edellytetään selvitetävän mahdollisuutta valmisteilla olevan merellisen Helsinki Biennaalin järjestyksessä ottaa huomioon saarten ainutlaatuisen luontoon ja rakennettuun ympäristöön kohdistuvan todennäköisesti raskaat rakenteet ja runsaan kävijämäärän. Toivomusponsi kokonaisuudessaan on liitteenä.

Toivomusponnosta on pyydetty lausuntoa myös kaupunkiympäristölautakunnalta.

Esittelijä

kulttuurijohtaja
Mari Männistö

Lisätiedot

Taru Tappola, julkisen taiteen päällikkö, puhelin: 310 87077
taru.tappola(a)hel.fi

Liitteet

1 Arajärvi Pentti, toivomusponsi Kvsto 26.8.2020 asia 12

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano